

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Om det Philosophiske Aarhundrede

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 112. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1816_297_6-txt-shoot-idm242.pdf (tilgået 29. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Efter denne Fortale, som man kanske nok vil kalde overflødig og tør, men neppe sværmerisk og ugrundet, kommer Spørgsmaalet om Vidskabens *Hensigt* og *Vilkaar*, og her er det da aabenbart at den Vide-Lyst og Lære som det er værd at kalde Vidskab, som er *sand* Vidskab, maae gaae ud paa *Tilværelsens Forklaring*, ligesom det fremdeles er indlysende, at Tilværelsen først da er forklaret, naar man har klart Begreb om dens *Grund* og *Ophav*, *Vilkaar* og *Betydning*, *Hensigt* og *Maal*. Et andet Spørgsmaal er om Tilværelsens *Grund* og *Maal* kan *umiddelbar* være Gienstanden for menneskelig Vid113skab, eller med andre Ord, hvorvidt vi af den blotte Fornuft kan forklare Tilværelsen, hvorvidt vi med den kan *omfatte* Altings Grund og *Øiemeed*, hvad vi med eet Ord kalde *Gud*. Dette forudsattes aabenbar af den hele Philosophie der paastod, at man intet skulde antage for Sandhed i aandelige Ting, uden hvad man med sin Fornuft kunde *begribe*, thi ligesom vi legemlig kun kan begribe hvad vi kan omfatte og omspænde, saaledes kan vi ogsaa umulig med Fornuften begribe hvad der overgaaer dens *Fatte-Evne*, thi den kan dog ligesaa umulig som den legemlige Haand *fatte* noget *større end sig selv*. Om vi altsaa kan begribe det *Høieste*, det *Første* og det *Sidste*, beroer aabenbar paa *om vi selv er det Høieste, det Første og det Sidste*, thi *over os selv* kan vel Indbildningskraft og Følelse men *Fornuften aldrig* komme, fordi den da maatte holde op at være sig selv, holde op at være klar, uimodsigelig Bevidsthed, holde op at fatte og begribe, være Fornuft og Ufornuft tillige, ophæve sig selv og dog virke med alle sine Egenskaber; hvad der er uimodsigelig umueligt. Det Spørgsmaal hvorpaa Tidens Philosopher altsaa skulde tygget Drøv før de vilde give os Videnskab om de guddommelige Ting, skulde været om en 114saadan er mulig, eller med andre Ord om *guddommelig* og *menneskelig* er eet og det samme, om Mennesket *virkelig* er *sin egen Gud*, om Mennesket er *af sig selv* (uafhængig) eller dog *i sig selv* (fri i strængeste Forstand) thi derpaa alene kommer det an, og det er jo dog Fjas med al vor Videnskab om Gud, dersom det er vist at vi ikke kan begribe Gud, thi *Begreber som vi ikke selv kan begribe*, er dog vel ikke *vore* Begreber, maae jo nødvendig, enten de ere falske eller sande være en højere Aands Begreber som vi ved Troe tilegne os. Det er altsaa uimodsigelig vist at er der ogsaa kun en eneste Forestilling, som vor Fornuft ikke kan begribe, da er den ikke heller det Høieste, thi for det Høieste er intet for høit. Nu er imidlertid Begrebet om at være *af sig selv*, være uafhængig, være sin egen Fader og Livsgrund, være Gud, det er et Begreb hvis *Virkelighed* er uimodsigelig, thi vi maae kalde det hvad vi vil, noget maae vi dog kalde evigt, noget maae der dog være som aldrig har begyndt, og hvad der ikke har begyndt er nødvendig uforanderligt, og maae begribe sig selv som saadant, dersom der ellers er noget Begreb til, og det Begreb maae da enten være i os eller *over os*; men nu veed vi at det staaer kun for os, og vi staae for det og 115maae standse og erklære at det er os ubegribeligt, og det er da uimodsigeligt at enten maae man paastaae at Tilværelsen er *grundig* forklaret *uden at dens Grund er begrebet*, eller og tilstaae at al Videnskab om den evige, uafhængige Værelse er os umulig, fordi den som al Tilværelses nødvendige Grundbegreb er os ubegribelig.